

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

ЛИСАК СЕРГІЙ ПЕТРОВИЧ



УДК 351: 338.23

**МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ
ТА ПРОТИДІЇ ФІНАНСУВАННЮ ТЕРОРИЗМУ**

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

Житомир – 2021

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Державному університеті «Житомирська політехніка».

Науковий керівник –

Доктор економічних наук, професор
Заслужений діяч науки і техніки України
ЄВДОКИМОВ Віктор Валерійович,
Державний університет «Житомирська
політехніка», ректор

Офіційні опоненти:

доктор наук з державного управління, доцент
ГБУР Зоряна Володимирівна,
Національна медична академія післядипломної
освіти імені П.Л. Шупика,
професор кафедри управління охороною здоров'я
та публічного адміністрування

кандидат наук з державного управління, доцент
ГРИДЖУК Ірина Анатоліївна,
Національний університет «Києво-Могилянська
академія»,
доцент кафедри маркетингу та управління бізнесом

Захист відбудеться *21 квітня 2021 р. об 11⁰⁰ годині* на засіданні спеціалізованої вченої ради К 14.052.03 в Державному університеті «Житомирська політехніка» за адресою: 10005, м. Житомир, вул. Чуднівська, 103, ауд. 316.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Державного університету «Житомирська політехніка» за адресою: 10005, м. Житомир, вул. Чуднівська, 103.

Автореферат розісланий *20 березня 2021 р.*

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради



Л.В. Сергієнко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Тероризм як найбільш небезпечне суспільне явище охоплює значний спектр сфер суспільного життя та є першочерговим питанням порядку денного міжнародного політичного простору, а відтак і важливою складовою державного управління. Від ефективності протидії тероризму залежить місце держави на міжнародній арені, довіра до неї з боку міжнародних партнерів, міжнародних інвесторів та власне внутрішніх стейкхолдерів. Відмінною рисою тероризму власне як процесу та виду протиправної діяльності є потреба у значних фінансових ресурсах для існування терористичних організацій та реалізації терористичних актів. Протидія фінансуванню тероризму як джерела його ресурсного забезпечення - це основа захисту національних інтересів та безпеки не лише окремої держави, але й суспільства глобально. Зважаючи на загрозу національній безпеці, питання теорії, організації та методології державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму значно актуалізується в умовах військових дій та окупації державних територій, що мають місце в нашій країні упродовж останніх років. Зважаючи на відсутність комплексних досліджень зазначеного питання за всіма науковими спеціальностями в галузі науки державне управління, є потреба в обґрунтуванні теоретичних, методологічних та організаційних положень державного управління в досліджуваній сфері.

Теоретичні, методологічні та організаційні положення державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму розглядалися в працях вітчизняних та зарубіжних вчених: Д.І. Амінов, В.Ф. Антипенко, Дж. Адамс, З. Андерсон, Р. Барретт, Д. Байман, А. Бобот, С. Бойн, А. Борхгрейв, Д. Бранан, П. Бекет, Л. Буенкаміно, Р. Вакульчук, М. Відданскі, Х. Вільямсон, Р. Ганаратни, З. Гбур, М. Грінберг, І. Гриджук, Д. Грицишен, А. Гукла, У. Гилмор, Г. Глушенк, В. Глушков, Ю. Горбунов, А. Девіс, Н. Джамваль, К. Джонсон, В. Ємельянов, В. Зеленецький, А. Захарі, В. Зубков, Т. Кермі, М. Кіреєв, С. Кісер, Л. Кохен, В. Комісаров, Т. Ковальчук, В. Крутов, М. Левіт, М. Лібскі, А. Лисенко, В. Лук'янов, В. Мальцев, Г.М. Міньковський, М. Маремонт, Г. Міллер, Л. Наполеоні, Л. Новікова, Б. Огга, Г.В. Овчинникова, Дж. Пробер, В. Петрищев, Н. Пассас, Д. Пчелкін, В. Розенау, В. Ревін, Е. Степанов, Є. Стрельцов, М. Семикін, Б. Хоффман, С. Хуфбауера, Я. Хаминский, О. Шамар та інші.

Враховуючи напрацювання та проблематику досліджень вищезазначених вчених, слід відмітити, що ряд проблем, які потребують ґрунтовного дослідження, залишилися частково або повністю поза їх увагою. Необхідність комплексного дослідження питань розвитку формування та реалізації механізмів державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму зумовлює актуальність обраної теми дослідження, постановку його мети та завдань.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Житомирського державного технологічного університету за темами: “Забезпечення економічної безпеки територіальних виробничих комплексів” (номер державної реєстрації 0120U103443); “Політика щодо біженців та внутрішньо переміщених осіб при загрозах національній безпеці та постконфліктному стані економіки” (номер державної реєстрації 0117U006473). У межах тем автором проведені дослідження,

пов'язані з розробкою механізмів державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму.

Мета і завдання дослідження. Мета дисертації полягає в обґрунтуванні та розробці механізмів державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму.

Для досягнення мети в роботі поставлені та вирішені наступні завдання:

- обґрунтувати особливості процесів запобігання та протидії фінансуванню тероризму як об'єкту державного управління;
- встановити напрями розвитку понятійно-категоріального апарату державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму;
- ідентифікувати властивості тероризму та фінансування тероризму через розробку класифікації даного явища як загрози національній безпеці;
- обґрунтувати симптоми проблеми державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму через оцінку сучасного стану індексу тероризму та особливостей фінансування тероризму в Україні та світі;
- охарактеризувати складові процесу фінансування тероризму з позиції встановлення завдань державного управління;
- розвинути механізми державного управління міжнародною співпрацею щодо запобігання та протидії фінансуванню тероризму;
- визначити напрями розвитку правового механізму державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму.

Об'єктом дослідження є процес формування та реалізації механізмів державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму.

Предметом дослідження є теоретичні, організаційні та методологічні положення формування та реалізації механізмів державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є загальнофілософські та загальнонаукові методи пізнання явищ і процесів у державному управлінні. Для обґрунтування особливостей процесів запобігання та протидії фінансуванню тероризму як об'єкту державного управління були використані методи аналізу та синтезу, індукції та дедукції, групування та аналогії (п. 1.1). Методи узагальнення, аналізу та синтезу, групування та систематизації застосовані при встановленні напрямів розвитку понятійно-категоріального апарату державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму (п. 1.2) та класифікації тероризму (п. 1.3). Ідентифікація симптомів проблеми державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму через оцінку сучасного стану індексу тероризму (п. 2.1, 2.2) та особливостей його фінансування в Україні та світі (п. 2.3) здійснено шляхом застосування методів статистичного спостереження, аналізу та синтезу, групування та систематизації. Запропоновані напрями удосконалення механізмів державного управління міжнародною співпрацею (п. 3.1) та правового регулювання запобігання та протидії фінансуванню тероризму (п. 3.2) сформовані в результаті використання методів узагальнення, аналізу та синтезу, групування, абстрагування та аналогії, систематизації, індукції та дедукції.

Інформаційною базою дослідження є наукові джерела (монографічні праці, дисертації, наукові статті вітчизняних і зарубіжних вчених з проблем розвитку теорії і методології формування та реалізації механізмів державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму; матеріали науково-практичних конференцій і семінарів); офіційні документи (нормативні документи України та інших країн щодо запобігання та протидії фінансуванню тероризму); офіційні дані ООН, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Національної поліції, міжнародних урядових та неурядових організацій, у тому числі міжнародні рейтинги; довідкові та інформаційні видання професійних міжнародних організацій.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розвитку теоретичних, організаційних та методологічних положень формування та реалізації механізмів державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму.

Основні положення наукової новизни полягають у наступному:

удосконалено:

- теоретичні положення державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму шляхом розробки інформаційної моделі, яка враховує: ідентифіковані причини тероризму (національні, політичні, релігійні, психологічні, соціальні, економічні); властивості суб'єктів тероризму (терористичні організації, учасники терористичних організацій, учасники терористичних актів, суб'єкти фінансування тероризму, інші суб'єкти); ознаки тероризму; напрями загроз фінансування тероризму;

- класифікацію тероризму для цілей державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму за наступними ознаками: 1) за територіальною ознакою тероризму; 2) за причинами тероризму; 3) за територією здійснення терористичних актів; 4) за специфікою терористичних актів; 5) за методами терористичних актів; 6) за наслідками тероризму. Це дозволило виявити властивості фінансування тероризму в контексті джерел, форм та каналів;

- порядок формування завдань державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму в контексті ідентифікованих джерел (зовнішні (інституційні, особистісні), внутрішні (легальні, нелегальні)), форм та каналів фінансування тероризму, за кожним із яких визначено сукупність завдань;

- механізм державного управління міжнародною співпрацею в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму, що полягає в наступному: 1) запропоновано комплексну структуру державного управління в досліджуваній сфері, що передбачає ідентифіковані форми міжнародної співпраці, види державно-управлінських рішень, сфери та механізми їх реалізації; 2) напрями розвитку контрольно-моніторингового, інформаційно-комунікаційного та кримінально-правового механізмів;

- правовий механізм державного управління на основі: 1) встановлення сучасних кримінально-правових та кримінологічних складових запобігання та протидії фінансуванню тероризму; 2) систематизації міжнародних нормативно-правових актів як джерел національної законодавчої новели – Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї

масового знищення»; 3) визначення, як пріоритетних, для застосування у сфері державного управління, напрямів та невідкладних превентивних заходів кримінально-правового характеру щодо блокування (локалізації) основних джерел фінансування діяльності терористичних груп чи терористичних організацій.

дістало подальший розвиток:

- понятійно-категоріальний апарат через визначення багатовекторного розуміння тероризму (як суспільне явище, як загроза національній безпеці), легалізації (відмивання) доходів отриманих злочинним шляхом (як процес, як діяльність, як загроза національній безпеці, як джерело фінансування тероризму, як економічний злочин); фінансування тероризму (як вид економічного злочину, який полягає в сукупності фінансових операцій щодо формування ресурсів терористичних організацій);

- ідентифікація симптомів проблеми державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму на основі оцінки сучасного стану впливу тероризму на рівень національної безпеки, в результаті використання рейтингів країн світу за індексом тероризму як інформаційної бази, що, в свою чергу, дозволило визначити найбільш небезпечні країни та безпечні регіони світу, а також оцінити стан України за індексом тероризму - країна знаходиться на високому рівні, оскільки його значення протягом досліджуваного періоду коливається в межах 6,05 - 7,20, що обумовлено антитерористичною операцією, що зосереджена на Сході країни (входить до 20 країн світу з найвищим впливом тероризму).

Практичне значення одержаних результатів. Результати, що полягають у розробці та удосконаленні механізмів державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму можуть бути використані суб'єктами державного управління різних рівнів, правоохоронними органами, контролюючими органами; бути основою теоретичних та емпіричних досліджень; використовуватися для модернізації підходів з підготовки фахівців з публічного управління та адміністрування.

Основні теоретичні, методологічні та організаційні положення дослідження доведені до рівня конкретних розробок, придатних до використання суб'єктами державного управління, правоохоронними, контролюючими органами та закладами вищої освіти, зокрема: Управління Служби безпеки України в Житомирській області (довідка №57/888 від 22.01.21 р.); Рахункова Палата України (довідка № 001/10-61/1 від 11.01.2021 р.); Пропозиції з удосконалення навчальних дисциплін «Основи публічного управління», «Державне управління», «Аналіз політики», «Дослідження політики» впроваджені у навчальний процес при підготовці фахівців за рівнями бакалавр та магістр за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» денної та заочної форми навчання в Державному університеті «Житомирська політехніка» (довідка № 44-21.00/2540 від 30.12.20 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаним науковим дослідженням. Наукові розробки, висновки та пропозиції, що містяться в роботі, належать особисто автору. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано лише ті положення, які є результатом особистої роботи

здобувача, що полягає в удосконаленні механізмів державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дослідження, викладені в дисертації, доповідалися, обговорювалися та отримали позитивну оцінку на 3 міжнародних та всеукраїнських наукових, науково-методичних, науково-практичних конференціях, що відображено в публікаціях [9-12].

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 12 наукових праць загальним обсягом 20,18 друк. арк. (особисто автору належить – 9,86), з яких: 1 монографія; 2 статті в зарубіжних виданнях; 5 у виданнях України, які входять до міжнародних наукометричних баз, 4 тези доповідей та матеріалів міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст викладено на 172 сторінках друкованого тексту. Робота містить 10 таблиць на 9 сторінках, 28 рисунків на 19 сторінках, 2 додатки на 4 сторінках. Список використаних джерел нараховує 189 найменувань і розміщений на 12 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність та рівень наукової розробленості обраної теми, її зв'язок із науковими програмами; визначено об'єкт, предмет, методи, мету й завдання дослідження, описано наукову новизну, встановлено практичну цінність одержаних результатів; наведено дані щодо апробації, публікації.

Перший розділ «**Теоретичні положення державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму як економічному злочину**» присвячений теоретичним проблемам державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму в частині обґрунтування його властивостей як суспільного явища, розвитку понятійного апарату та удосконалення класифікації.

Особливість державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму полягає в тому, що глобалізаційні процеси та демократизація суспільства обумовила делегацію окремих сфер суспільного життя транснаціональним корпораціям, що сьогодні чинять вплив на політику окремих держав, з одного боку, а з іншого - є суб'єктами майже безперешкодного руху капіталів, економічних та людських ресурсів. В результаті такого делегування та зростання ролі транснаціональних корпорацій збільшується ризик розширення можливостей та вплив злочинних угруповань, окремі з яких проводять терористичну діяльність. Це в свою чергу, обумовлює загрозу того, що терористичні організації можуть володіти значними економічними, людськими та природними ресурсами, для здійснення своєї діяльності, а саме терористичних актів та розробку і виробництво зброї масового ураження.

В контексті розвитку теорії та методології державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму запропоновано його визначати з наступних позицій: як вид організованої злочинності суспільно-політичного характеру; як суспільно-політичне явище, що полягає у вирішенні ряду суспільних та політичних конфліктів через терористичні акти; як загроза національним та глобальній економікам; як результат соціальних, політичних, економічних та територіальних конфліктів. Це дозволило сформуувати інформаційну модель

тероризму як загрозу національним інтересами, що є об'єктом державного управління (рис. 1).

Зазначене обумовлює виключну роль держави у протидії тероризму та важливе завдання системи державного управління щодо запобігання та протидії його фінансуванню. В даному випадку акцентуванню підлягає питання запобігання та протидії фінансуванню тероризму, як основи формування джерел ресурсів для здійснення терористичних актів.

Спектр категорій щодо тероризму, фінансування тероризму, легалізації (відмивання) доходів отриманих злочинним шляхом, визначає вектори дослідження понятійно-категоріального апарату. Це актуалізується з позиції його дослідження як об'єкту державного управління, адже більшість підходів визначені в юридичних, філософських та політичних науках, які, втім, не зовсім коректно використовувати при вивченні проблем державного управління та державної політики.

Для цілей формування теоретичного підґрунтя державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму запропоновано розглядати його сутність в наступних значеннях:

1) тероризм як суспільне явище: тероризм – це суспільно небезпечне явище, що полягає в застосуванні насильства або погрози насильством щодо конкретних осіб, організацій, державних установ, певних об'єктів; може супроводжуватися людськими жертвами; має публічний характер з метою впливу на суспільну свідомість та донесення певного послання; призводить до негативних соціальних, економічних, політичних наслідків;

2) тероризм як загроза національній безпеці: тероризм - це дія або діяльність терористичних організацій, які застосовують насильницькі методи та погрози, в результаті чого виникають ризики для національних інтересів, економічної стабільності, соціального консенсусу, територіальної цілісності, державного суверенітету.

Вивчення наукової літератури та нормативно-правової бази дозволило виявити властивості легалізації (відмивання) доходів отриманих злочинним шляхом як джерела фінансування тероризму та запропонувати наступні підходи до розуміння даного поняття:

1) як процес: легалізація (відмивання) доходів отриманих злочинним шляхом – це сукупність операцій щодо формування законного джерела доходів, що отримані в результаті недозволеної (злочинної) діяльності (виробництво та реалізація наркотиків, крадіжки, вимагання та інше) та / або через порушенням норм законної діяльності (махінації, корупція та інші), та передбачають сукупність фінансових і нефінансових операцій, а також залучення сторонніх осіб (конвертаційні центри);

2) як діяльність: легалізація (відмивання) доходів отриманих злочинним шляхом – це діяльність злочинних угруповань або суб'єктів господарювання, щодо здійснення операцій фінансового та нефінансового характеру, які дозволяють сформувати законне джерело доходів особи чи групи осіб, що отримані в результаті недозволеної (злочинної) діяльності (виробництво та реалізація наркотиків, крадіжки, вимагання та інше) та / або через порушенням норм законної діяльності (махінації, корупція та інші);

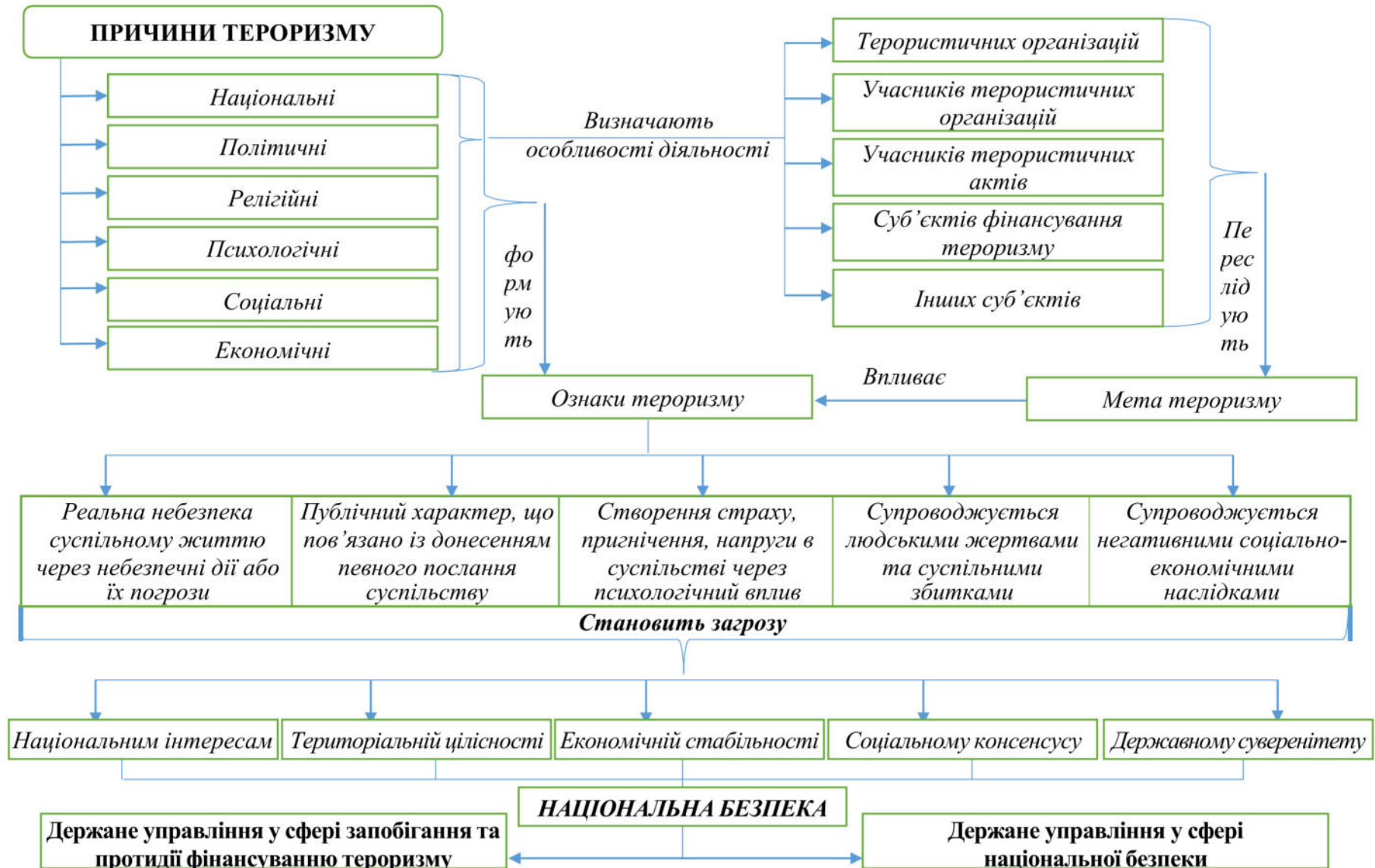


Рис. 1. Інформаційна модель тероризму як загроза національній та глобальній безпеці

3) як загроза національній безпеці: легалізація (відмивання) доходів отриманих злочинним шляхом – це суспільно небезпечна діяльність особи або групи осіб, що пов'язана із фінансовими операціями злочинних угруповань або осіб, які отримали доходи злочинним шляхом, що призводить до ризику фінансування тероризму та іншої незаконної діяльності, підвищує рівень тінізації економіки та призводить до соціальної нерівності;

4) як джерело фінансування тероризму: легалізація (відмивання) доходів отриманих злочинним шляхом – це процес, результатом якого є формування фінансових ресурсів, що можуть виступати джерелом фінансування терористичних операцій;

5) як економічний злочин: легалізація (відмивання) доходів отриманих злочинним шляхом – це вид економічного злочину, що полягає в сукупності заборонених фінансових та нефінансових операцій, які здійснюються особою або групою осіб для формування законного джерела доходів, які отримані злочинним шляхом.

В свою чергу, зміст поняття «фінансування тероризму» визначено як економічний злочин, який полягає в сукупності фінансових операцій щодо формування ресурсів терористичних організацій.

На основі проаналізованих видів класифікацій тероризму констатовано, що кожна класифікаційна ознака характеризує певну властивість тероризму. Представлений аналіз дозволив виявити наступні властивості: сфера дії тероризму, суб'єктні властивості, політична спрямованість тероризму, об'єктна складова тероризму, географічні властивості тероризму, мотиваційні властивості тероризму, форма прояву тероризму, мета тероризму, методи тероризму. Зазначене було покладено в класифікацію тероризму з метою ідентифікації складових його фінансування. Запропонована класифікація є основою формування та реалізації механізмів державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму. Запропонована класифікація враховує особливості як власне теоретичних підходів, так і може бути реалізована на практиці. Варто зауважити, що дана класифікація не є повною та може бути доповнена в залежності від специфіки розвитку тероризму в світі.

Розділ 2 «Сучасний стан та проблеми державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму» розкриває симптоми проблеми державного управління та процес фінансування тероризму як його об'єкту.

Для оцінки симптомів проблеми державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму був проаналізований світовий рейтинг країн за Глобальним індексом тероризму (The Global Terrorism Index). Особлива увага була приділена країнам Східної Європи та найближчим сусідам України. В результаті було встановлено, що протягом всього досліджуваного періоду серед країн Східної Європи (2014-2018 рр.), найвищий індекс тероризму спостерігається в Росії та Україні, адже в Україні в 2014 році індекс тероризму становив 2,95, а вже в 2015 році індекс різко зріс і становив 7,20. У наступному році відображено незначне зменшення показника на 0,07 пункти, однак у 2017 році - зменшення індексу становить 6,56, що на 0,57 пункти менше ніж у попередньому році. Слід

відзначити, що на кінець 2018 року показник також знизився на 0,51 пункти. Незважаючи на те, що спостерігається тенденція до зменшення, Україна має високий показник тероризму, що обумовлений, насамперед, війною на Донбасі. У Росії індекс тероризму на початку досліджуваного періоду дорівнював 6,76, а вже починаючи з 2015 року спостерігається тенденція до зменшення показника індексу, так як у 2015 році показник знизився на 0,55 пункти порівняно з 2014 роком, у 2016 році зменшення становило 0,78 пунктів. У 2017 та 2018 роках індекс знизився на 0,10 та 0,13 пунктів відповідно. Наступною країною, що має високий вплив тероризму є Білорусь, оскільки у 2014 році показник індексу був близько 2,85, в 2015 році індекс зменшився на 0,77 пункти, в 2016 році відбулося значне зменшення до показника 0,04, а на кінець 2018 року впливу тероризму не виявлено, оскільки показник дорівнював нулю. У Болгарії індекс коливався протягом досліджуваного періоду в межах 0,32-2,58, у Польщі протягом 2014-16 рр. індекс тероризму дорівнював нулю, в 2017 та 2018 році значення показника становило 0,38 та 0,72 відповідно. Щодо Угорщини та Чехії - спостерігається тенденція до зменшення індексу, починаючи з 2016 року і до кінця 2018 року. Низький рівень тероризму притаманний Азербайджану, оскільки його індекс протягом досліджуваного періоду коливається в межах 0,06-1,15. У Грузії ситуація є гіршою, так як індекс тероризму протягом 2014-15 рр. був з високим впливом, але на кінець 2018 року - зменшився на 0,69 пункти та вплив став низьким, а отже зменшилася кількість терактів в країні. У Вірменії індекс тероризму низький, завинятком 2017 року - індекс становив 2,37. Аналіз фінансового забезпечення тероризму дозволив виявити наступні особливості: гранична сума фінансових операцій, що можуть бути пов'язані з корупційними діями зафіксована у 2018 році та становила 277,8 млрд.грн., а на кінець 2019 року спостерігається тенденція до зменшення даного виду фінансових операцій; максимальна сума фінансових операцій, які можуть бути пов'язані із фінансуванням тероризму, сепаратизму зосереджена у 2017 році та дорівнює близько 766,85 млрд.грн; у 2018 році правоохоронними органами було заблоковано найбільшу суму коштів, пов'язаних з фінансуванням тероризму, яка становила понад 100,9 млн.грн.

Важливе значення при формуванні методологічного підґрунтя державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму відводиться ідентифікації властивостей даного процесу як протиправної діяльності. Історія тероризму сьогодні налічує не одне століття, а відповідно практика фінансування тероризму та окремих терористичних актів також має складну специфіку. Необхідність фінансових ресурсів для терористичної організації полягає в тому, що є потреба власне як у фінансуванні терористичних актів, так і у покритті витрат на поточну діяльність терористичної організації (від оплати праці та навчання до розвідувальної діяльності та корупційних витрат).

Ідентифіковано особливості процесу фінансування тероризму як виду економічного злочину та загрози національній безпеці. Зокрема, розроблено модель фінансування тероризму як об'єкту державного управління в сфері запобігання та протидії даному злочину. Запропонована модель передбачає сукупність завдань державного управління в сфері запобігання та протидії економічній злочинності на основі встановлених складових фінансування тероризму (рис. 2).

ЗАВДАННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ФІНАНСУВАННЮ ТЕРОРИЗМУ

- формування механізмів моніторингу та контролю щодо ідентифікації суб'єктів та джерел фінансування тероризму;
 - визначення відповідальності за фінансування тероризму;
 - трансформація діяльності правоохоронних органів

- визначення процедури визначення ресурсу таким, що є джерелом фінансування тероризму;
 - формування та реалізація ефективного механізму міжнародної співпраці щодо протидії фінансуванню тероризму

- формування та затвердження індикаторів підозрілої діяльності;
 - удосконалення процесу моніторингу за діяльністю фінансових установ щодо визначення каналів фінансування тероризму;
 - уточнення функцій правоохоронних органів

- формування комплексу заходів щодо удосконалення діяльності правоохоронних органів у контексті взаємодії із міжнародними поліцейськими організаціями



Умовні позначення: СФ – суб'єкти фінансування тероризму; ДФ (1, 2, N) – джерело формування ресурсів;
Рис. 2. Модель фінансування тероризму як об'єкт державного управління у сфері запобігання та протидії даному злочину

Зазначене формує теоретико-методологічне підґрунтя розвитку механізмів державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму. Такий підхід дозволяє встановити усі особливості об'єкту державного управління та визначити пріоритетні напрями державно-управлінських рішень щодо забезпечення національної безпеки держави.

У розділ 3 «Удосконалення механізмів державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму» розкрито напрями удосконалення механізмів державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму.

Вважаємо, що для підвищення результативності державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму є потреба в зміцненні міжнародних зв'язків, а також у формуванні механізмів взаємодії із міжнародними організаціями. Ці зв'язки дозволяють залучити додаткові ресурси та зменшити рівень інформаційної асиметрії щодо запобігання та протидії фінансуванню тероризму. Розвиток проблематики міжнародної співпраці щодо запобігання та протидії фінансуванню тероризму запропоновано розглядати у напрямках: 1) міжнародної співпраці між окремими країнами (угоди між урядами країн щодо запобігання та протидії фінансуванню тероризму; меморандуми про взаєморозуміння; протоколи погодження); 2) співпраці з міжнародними організаціями (Організація об'єднаних націй; Міжнародний валютний фонд; Рада Європи; Рада безпеки ООН; ФАТФ – група розробки фінансових заходів щодо боротьби із відмиванням коштів); 3) співпраці із міжнародними поліцейськими організаціями (Інтерпол, Європол).

Особлива увага була приділена вивченню проблематики співпраці із міжнародними організаціями в частині ратифікації міжнародних конвенцій та резолюцій. Встановлено проблемні точки відповідності України міжнародним стандартам ФАТФ та визначено сукупність заходів щодо подальшого розвитку системи фінансового моніторингу. Обґрунтовано необхідність формування комплексу заходів щодо тісної взаємодії із міжнародними поліцейськими організаціями, в частині: 1) обміну інформацією; 2) консультативної підтримки; 3) інформаційної підтримки; 4) спільних операцій; 5) використання ресурсів; налагодження комунікації; 7) підтримки слідчих.

Зазначене визначає потребу у формуванні комплексного механізму державного управління такою співпрацею, через ідентифікацію його відповідних складових. Опрацювання наукової літератури, нормативно-правової бази України, міжнародних угод та міжнародних документів, надало можливість запропонувати комплексний механізм державного управління міжнародною співпрацею у сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму (рис. 3).

Вважаємо, що при формуванні механізмів державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму необхідно врахувати взаємодію із зазначеними міжнародними поліцейськими організаціями. Ефективність даної взаємодії буде залежати від механізмів державного управління у даній сфері.

Комплексний механізм передбачає напрями удосконалення механізмів державного управління щодо міжнародної співпраці у сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму. В результаті були запропоновані наступні напрями удосконалення механізмів державного управління міжнародною співпрацею щодо запобігання та протидії фінансуванню тероризму:



Рис. 3. Комплексний механізм державного управління міжнародною співпрацею у сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму

- контрольньо-моніторинговий: 1) формування комплексу заходів з підвищення прозорості фінансових операцій; 2) затвердження індикаторів ризикових фінансових операцій; 3) затвердження національних рекомендацій щодо використання міжнародних стандартів ФАТФ; 4) затвердження плану заходів щодо впровадження ФАТФ;

- інформаційно-комунікаційний: 1) визначення адміністративно-правового статусу процесу обміну інформацією із міжнародними поліцейськими організаціями; 2) затвердження комунікаційної карти взаємодії із міжнародними поліцейськими організаціями;

- кримінально-правовий: 1) план заходів щодо перегляду фінансового законодавства на предмет відповідності ФАТФ; 2) перегляд напрямів криміналізації та декриміналізації злочинів щодо фінансування тероризму за міжнародними нормами; 3) визначення адміністративно-правового статусу спільних операцій з міжнародними поліцейськими організаціями щодо протидії фінансуванню тероризму.

Обґрунтовано сучасні кримінально-правові та кримінологічні аспекти запобігання та протидії фінансуванню тероризму як складової правового механізму державного управління в сфері забезпечення національної безпеки України.

Проведено аналіз чинного міжнародного та національного законодавства України у сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму в кримінально-правовому та кримінологічному аспектах.

Здійснено, у контексті захисту національної безпеки України, систематизацію міжнародних нормативно-правових актів, безпосередньо, як джерел національної законодавчої новели – Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 6 грудня 2019 року № 361-ІХ.

На підставі аналізу міжнародного досвіду протидії фінансуванню терористичної діяльності визначені, як пріоритетні для застосування у вітчизняному державному управлінні, напрями та невідкладні превентивні заходи кримінально-правового характеру щодо блокування (локалізації) основних джерел фінансування діяльності терористичних груп чи терористичних організацій.

ВИСНОВКИ

1. Виявлено особливості тероризму як загрози національній безпеці, що визначає специфіку державного управління у сфері запобігання та протидії економічній злочинності. Ідентифіковано властивості тероризму у контексті форм його прояву, а саме як: 1) вид організованої злочинності суспільно-політичного характеру; 2) суспільно-політичне явище; 3) загроза національним та глобальній економікам; 4) результат соціальних, політичних, економічних та територіальних конфліктів. Відповідно до цього були визначені причини тероризму, які згруповані наступним чином: національні, політичні, релігійні, психологічні, соціальні та економічні. Встановлено, що причини визначають специфіку діяльності терористичних організацій, що в свою чергу, впливає на

джерела їх фінансування. Це дозволило виділити наступні ознаки тероризму як загрози національній безпеці: реальна небезпека суспільному життю через небезпечні дії або їх погрози; публічний характер, що пов'язано із донесенням певного послання суспільству; створення страху, пригнічення, напруги в суспільстві через психологічний вплив; супроводжується людськими жертвами та суспільними збитками; має соціально-економічні наслідки. Зазначене характеризує тероризм як загрозу національній безпеці в контексті наступних складових: національні інтереси, територіальна цілісність, економічна стабільність, соціальний консенсус, державний суверенітет. В контексті зазначеного встановлено, що запобігання та протидія тероризму є особливим об'єктом державного управління, що дозволяє мінімізувати терористичні виклики суспільству.

2. Запропоновано підходи до розуміння понять: тероризм (як суспільне явище, загроза національній безпеці); легалізація (відмивання) доходів отриманих злочинним шляхом (як процес (сукупність операцій щодо формування законного джерела доходів, які отримані в результаті недозволеної (злочинної) діяльності (виробництво та реалізація наркотиків, крадіжки, вимагання та інше) та / або через порушенням норм законної діяльності (махінації, корупція та інші), що передбачають сукупність фінансових, нефінансових операцій та залучення сторонніх осіб (конвертаційні центри)); як діяльність (діяльність злочинних угруповань або суб'єктів господарювання щодо здійснення операцій фінансового та нефінансового характеру, які дозволяють сформувати законне джерело доходів особи чи групи осіб, які отримані в результаті недозволеної (злочинної) діяльності (виробництво та реалізація наркотиків, крадіжки, вимагання та інше) та / або через порушення норм законної діяльності (махінації, корупція та інші)); як загроза національній безпеці (суспільно небезпечна діяльність особи або групи осіб, що пов'язана із фінансовими операціями злочинних угруповань або осіб, які отримали доходи злочинним шляхом, що призводить до ризику фінансування тероризму та іншої незаконної діяльності, підвищує рівень тінізації економіки та призводить до соціальної нерівності); як джерело фінансування тероризму (процес, результатом якого є формування фінансових ресурсів, що можуть виступати джерелом фінансування терористичних операцій); як економічний злочин (вид економічного злочину, що полягає в сукупності заборонених фінансових та нефінансових операцій, які здійснюються особою або групою осіб для формування законного джерела доходів, які отримані злочинним шляхом)) та фінансування тероризму (вид економічного злочину, який полягає в сукупності фінансових операцій щодо формування ресурсів терористичних організацій).

3. Обґрунтовано інноваційний підхід до формування класифікації тероризму з позиції розвитку механізмів державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму. Зокрема, було запропоновано наступні класифікаційні ознаки: 1. за територіальною ознакою тероризму, що вказує на властивості територіального поширення тероризму, діяльності терористичних організацій та їх членів, а відповідно до цього визначаються джерела фінансування терористичних актів, а також мотиви осіб, що фінансують або ж

причетні до легалізації (відмивання) доходів отриманих злочинним шляхом та фінансування тероризму; 2) за причинами тероризму, в основі яких лежить мотив створення та існування терористичних організацій й відповідно діяльності їх членів та прибічників, що можуть бути залучені до процесів формування ресурсів та фінансування терористичних актів; 3) за територією здійснення терористичних актів, адже кожна терористична організація застосовує різні напрями здійснення терористичних актів, в залежності від цього визначається сукупність необхідних ресурсів, а отже і їх фінансування; 4) за специфікою терористичних актів, що визначає ресурсну складову підготовки, а також наявність відповідних людських ресурсів, в залежності від чого визначатиметься процес фінансування, форма фінансування та обсяги фінансових ресурсів, які необхідні терористичній організації; 5) за методами терористичних актів; 6) за наслідками тероризму.

4. За результатами аналізу показників індексу тероризму серед країн світу, встановлено, що найбільший вплив тероризму зосереджений у таких країнах, як: Сирія, Пакистан, Нігерія, Афганістан та Ірак, так як індекс тероризму у даних країнах знаходиться в межах понад 8 пунктів. Що стосується безпосередньо України, то індекс тероризму знаходиться також на високому рівні, оскільки його значення протягом досліджуваного періоду коливається в межах 6,05 - 7,20 починаючи з 2015 року. Дана тенденція спричинена антитерористичною операцією на Сході країни. За даними світового індексу тероризму, Україна протягом 2015-2019 рр. входить до групи із 20 країн світу з найвищим впливом тероризму, що є вкрай негативним фактором для країни вцілому.

5. За результатами кількісного аналізу терористичних атак встановлено наступне: найбільшу кількість терористичних атак за регіонами здійснюється на Близькому Сході та у Північній Африці; серед терористичних організацій, лідируючі позиції за здійсненими терористичними атаками протягом 2018-2019 рр. займають: Талібан та ІДІЛ; у Греції зафіксовано найбільшу кількість терористичних нападів - понад 27 порівняно з іншими країнами Західної Європи; серед країн світу, максимальна кількість терактів сконцентровано у Афганістані та Іраку; за кількістю поранених та викрадених, лідером, за період 2017-2019 рр., залишається Афганістан, де кількість викрадених та поранених коливається в межах 5010 - 6221 тис. осіб; терористична організація Талібан займає перші позиції по кількості терористичних атак протягом 2018-2019 рр. Аналіз фінансового забезпечення тероризму дозволив виявити наступні особливості: гранична сума фінансових операцій, що можуть бути пов'язані з корупційними діяннями зафіксована у 2018 році та становила 277,8 млрд. грн., а на кінець 2019 року спостерігається тенденція до зменшення даного виду фінансових операцій; максимальна сума фінансових операцій, які можуть бути пов'язані з фінансуванням тероризму, сепаратизму зосереджена у 2017 році та дорівнює близько 766,85 млрд. грн; у 2018 році правоохоронними органами було заблоковано найбільшу суму коштів, пов'язаних з фінансуванням тероризму, яка становила понад 100,9 млн. грн.

6. В результаті проведеного дослідження ідентифіковано особливості процесу фінансування тероризму як виду економічного злочину та загрози

національній безпеці. Зокрема, розроблено модель фінансування тероризму як об'єкту державного управління в сфері запобігання та протидії даному злочину. Дана модель передбачає сукупність завдань державного управління у сфері запобігання та протидії економічній злочинності на основі встановлених складових фінансування тероризму. До складових процесу фінансування тероризму було віднесено: джерела фінансування (зовнішній (інституційні, особистісні) та внутрішні (легальні та нелегальні)); форми фінансування (потреба у ресурсах, форми фінансування та види ресурсів); канали фінансування (1. Грошові перекази через банківські та небанківські фінансові установи; 2. Фізичне переміщення готівкових коштів; 3. Небанківські системи грошових переказів; 4. Криптовалюта; 5. Соціальні мережі) та суб'єктів терористичних організацій. В цілому зазначене визначає критичні точки, на які повинні бути спрямовані механізми державного управління щодо запобігання та протидії фінансуванню тероризму.

7. На основі дослідження розвитку механізмів державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму в контексті міжнародної взаємодії обґрунтовано напрями такої взаємодії, зокрема: 1) міжнародна співпраця між окремими країнами; 2) співпраця з міжнародними організаціями; 3) співпраця із міжнародними поліцейськими організаціями. Були виявлені властивості різних форм взаємодії на основі чого запропоновано комплексний механізм державного управління міжнародною співпрацею в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму. Даний механізм передбачає ідентифікацію спеціальних властивостей форм взаємодії; визначення сфер, за якими відбувається взаємодія (правоохоронна, безпекова, соціальна, економічна); визначення ключових механізмів державного механізму, які передбачають наступні напрями розвитку (комплекс заходів із протидії фінансуванню тероризму; механізм моніторингу за фінансовими операціями; заходи із впровадження міжнародних стандартів ФАТФ; заходи щодо прозорості фінансових операцій). Зазначене дозволило розвинути наступні механізми державного управління: кримінально-правовий; інформаційно-комунікаційний; контрольно-моніторинговий. Їх ефективна реалізація дозволить отримати сукупність результатів, що полягають у наступному: підвищення рейтингу за методикою ФАТФ; підвищення рівня національної безпеки; зниження рівня злочинності; підвищення результативності заходів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДОСЛІДЖЕННЯ

Монографії

1. Євдокимов В.В., Грицишен Д.О., Лисак С.П. Державна політика в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму: *монографія*. Житомир: ЖДТУ. 2020. 200 с. (заг. обсяг 12,4 д.а., особисто автору належить 5,3 д.а.: розроблено сукупність механізмів державного управління і сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму).

Статті у наукових періодичних виданнях інших країн

2. Lysak S., Shevchuk O., Harchenko O. Global index of terrorism in the context of ensuring state security: world trends and domestic features. *Socio world Refereed & reviewed journal Social research & behavioral sciences*. 2020. Vol. 02. Issue 02. P. 110-

125 (заг. обсяг 0,7 д.а., особисто автору належить 0,3 д.а.: здійснено аналіз індексу тероризму з позиції ідентифікації симптомів проблеми державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму).

3. Lysak S. Terroris mand terrorism financing as a thre at to national and global security: public administration aspects. *Socio world Refereed & reviewed journal Social research & behavioral sciences*. 2021. Vol. 03. Issue 03. P. 72-90(0,7 д.а.).

Статті у наукових фахових виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз

4. Лисак С.П. Розвиток понятійно-категоріального апарату державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 4. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/> (включено до: Index Copernicus (Польща), Google Scholar (США)) (1,33 д.а.).

5. Лисак С.П. Джерела, форми та канали фінансування тероризму: сучасні завдання державного управління щодо запобігання та протидії. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 9. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/> (включено до: Index Copernicus (Польща), Google Scholar (США)) (1,03 д.а.).

6. Грицишен Д.О., Супрунова І.В., Лисак С.П. Класифікація економічної злочинності для цілей державного управління в контексті забезпечення державної безпеки. *Центральноукраїнський науковий вісник*. 2020. Вип. 4(37). С. 9-25.(включено до: Index Copernicus (Польща), Google Scholar (США)) (заг. обсяг 1,02д.а, особисто автору належить 0,3 д.а.: визначено місце фінансування тероризму в класифікації економічної злочинності).

7. Грицишен Д.О., Супрунова І.В., Лисак С.П. Економічна злочинність як суспільне явище та загроза державній безпеці. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 24. С. 140-151. (включено до: Index Copernicus (Польща), Google Scholar (США)) (заг. обсяг 1,03 д.а, особисто автору належить 0,15 д.а.:обґрунтовано, що фінансування тероризму є економічним злочином та виступає загрозою національній безпеці).

8. Грицишен Д.О., Супрунова І.В., Лисак С.П. Сутність економічної злочинності для цілей державного управління в контексті забезпечення державної безпеки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 23. С. 98-104. (включено до: Index Copernicus (Польща), Google Scholar (США)) (заг. обсяг 1,0 д.а, особисто автору належить 0,3 д.а.:визначено зміст фінансування тероризму як економічного злочину, що є складовою теоретичних положень державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму).

Матеріали конференцій:

9. Грицишен Д.О., Лисак С.П. Економічна злочинність як загроза національній безпеці. *Місьцеве самоврядування в Україні: теорія та практика : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції* (з міжнародною участю), (м. Полтава, 08 грудня 2020 р.). Полтава : ПДАА. 2020. С.35-37(заг.обсяг 0,3д.а, особисто автору належить 0,1 д.а.:визначено властивості економічної злочинності в контексті її впливу на національну безпеку).

10. Грицишен Д.О., Лисак С.П., Опанасюк А.А. Сутність економічної злочинності як об'єкту державного управління в сфері забезпечення національної безпеки. *Science and education: problems, prospect sand innovations. Abstracts of the 4th International scientific and practical conference*. CPN Publishing Group. Kyoto, Japan. 2020. PP. С. 244-250. (заг. обсяг 0,29 д.а., особисто автору належить 0,09 д.а.: визначено властивості фінансування тероризму як економічного злочину).

11. Грицишен Д.О., Лисак С.П., Опанасюк А.А. Класифікація економічної злочинності для цілей державного управління. *Science and Global Studies: Abstracts of scientific papers of V International Scientific Conference* (Prague, Czech Republic, December 30, 2020) / Financial And Economic Scientific Union, 2020. 72 p. С. 11-15. (заг. обсяг 0,18 д.а., особисто автору належить 0,06 д.а.: ідентифіковано місце фінансування тероризму в класифікації економічної злочинності).

12. Лисак С.П. Міжнародна співпраця в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму. *Постконфліктна економіка: державно-управлінські аспекти та еколого-економічні проблеми: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Житомир, 21-22 квітня 2017 року). Житомир: ЖДТУ, 2017. С. 127-130 (0,2 д. а.).

АНОТАЦІЯ

Лисак С.П. Механізми державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. Державний університет «Житомирська політехніка», м. Житомир, 2021.

Дисертація присвячена розв'язанню проблем формування та реалізації механізмів державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму. Об'єктом дослідження є процес формування та реалізації механізмів державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму. Предметом дослідження є теоретичні, організаційні та методологічні положення формування та реалізації механізмів державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму. В дисертації обґрунтовано особливості процесів запобігання та протидії фінансуванню тероризму як об'єкту державного управління. Встановлено напрями розвитку понятійно-категоріального апарату державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму. Ідентифіковано властивості тероризму та фінансуванню тероризму через розробку класифікації даного явища як загрози національній безпеці. Обґрунтовано симптоми проблеми державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму через оцінку сучасного стану індексу тероризму та особливостей його фінансування в Україні та світі. Запропоновано складові процесу фінансування тероризму з позиції встановлення завдань державного управління. Розвинені механізми державного управління міжнародною співпрацею щодо запобігання та протидії фінансуванню тероризму. Визначено напрями розвитку правового механізму державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму.

Ключові слова: тероризм, легалізація (відмивання) доходів отриманих злочинним шляхом, фінансування тероризму, державне управління, механізми державного управління, правоохоронні органи.

ABSTRACT

Lysak S.P. Mechanisms of public administration in the sphere of prevention and counteraction to terrorist financing. – Manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Public Administration on a Specialty 25.00.02 – Mechanisms of Public Administration. – Zhytomyr Polytechnic State University of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Zhytomyr, 2020.

The thesis studies the issues concerning the creating and implementation of the public administration mechanisms in the field of prevention and counteraction to terrorist financing. The object of research is the process of formation and implementation of public administration mechanisms in the sphere of prevention and counteraction to terrorist financing.

The peculiarities of terrorism as a threat to national security, which determines the specifics of public administration in the field of prevention and counteraction to economic crime, have been established. The properties of terrorism were identified within the forms of its manifestation as: 1) type of organized socio-political crime; 2) socio-political phenomenon, which should be solved through; 3) threat to the national and global economy; 4) the result of social, political, economic and local conflicts. According to that the reasons of terrorism were identified and divided into such groups: national, political, religious, psychological, social and economic. The reasons determine the specifics of the terrorist organizations activities, which in turn affects the sources of their funding, have been established. In general, this allowed us to identify the following signs of terrorism as a threat to national security: the real danger to public life due to dangerous actions or their threats; public nature, which is associated with conveying a certain message to society; creation of striking fear, oppression, tension in society through psychological influence; accompanied by human sacrifice and social damage; accompanied by human casualties and social damage. The abovementioned things characterize terrorism as a threat to national security in the context of the following components: national interests, territorial integrity, economic stability, social consensus, state sovereignty. In the context of this, it has been established that the prevention of terrorism is a special object of public administration, which allows to minimize the terrorist challenges to society.

Approaches to understanding the concepts are proposed: terrorism (as a social phenomenon, a threat to national security); legalization (laundering) of proceeds from crime and terrorist financing (a type of economic crime, which is a set of financial transactions for the formation of the resources of terrorist organizations).

The innovative approach to the classification of terrorism from the standpoint of the formation of public administration mechanisms in the field of prevention and combating economic crime is substantiated. In particular, the following classification features are proposed: 1. on the territorial basis of terrorism, which indicates the properties of the territorial spread of terrorism and the activities of terrorist organizations and their members, and accordingly determines the sources of terrorist acts, as well as the motives of those financing or involved to legalization (laundering) of proceeds from crime and terrorist financing; 2) for the reasons of terrorism, which are based on the motive for the creation and existence of terrorist organizations and, accordingly, both their members and their supporters, who may be involved in the processes of resource formation and financing of terrorist acts; 3) on the territory of terrorist acts, because each terrorist

organization will apply different directions of terrorist acts, depending on this, the set of necessary resources is determined, and hence their financing; 4) according to the specifics of terrorist acts, determines the resource component of training, as well as the availability of appropriate human resources, depending on which will determine the funding process, form of funding and the amount of financial resources needed by a terrorist organization; 5) by the methods of terrorist acts; 6) by terrorism consequences.

The current state of terrorism impact on the level of national security has been assessed, based on the ratings of the world's countries on the terrorism index, as a result of which the most dangerous countries and safe regions of the world have been identified. It is found out that the terrorism index in Ukraine is high, because its value during the studied period ranges from 6.05 to 7.20, due to the anti-terrorist operation concentrated in the east of the country (included in the list of 20 countries with the highest impact of terrorism). As a result of the study, the peculiarities of the process of terrorism financing as a type of economic crime and a threat to national security are identified. In particular, the model of terrorism financing as an object of public administration in the field of prevention and counteraction is developed. This model provides a set of tasks of public administration in the field of prevention and combating economic crime on the basis of established components of terrorist financing. The components of the process of terrorist financing include: sources of funding; forms of financing; financing channels and terrorist entities. In general, this identifies the critical points to which public administration mechanisms should be directed to prevent and combat terrorist financing.

Based on the study of the development of public administration mechanisms in the field of prevention and counteraction to terrorist financing in the context of international cooperation, the directions of such cooperation are substantiated, in particular: 1) international cooperation between individual countries; 2) international cooperation with international organizations; 3) cooperation with international police organizations. The properties of various forms of cooperation are identified, on the basis of which a complex mechanism of state management of international cooperation in the field of prevention and counteraction to terrorist financing is proposed. This mechanism involves the identification of special properties of interaction forms; identification of areas in which the interaction takes place (law enforcement, security, social, economic); identification of key mechanisms of the state mechanism, which provide for the following areas of development (a set of measures to combat terrorist financing; a mechanism for monitoring financial transactions; measures to implement international FATF standards; measures for the transparency of financial transactions). The abovementioned allows to develop the following mechanisms of public administration: criminal law; information and communication; control and monitoring. Their effective implementation allows to keep the set of results, which are as follows: increasing the rating according to the FATF method; raising the level of national security; crime reduction; increasing the effectiveness of measures.

Key words: terrorism, legalization (laundering) of proceeds from crime, terrorist financing, public administration, public administration mechanisms, law enforcement agencies.

Підписано до друку 18.03.2021 р. Формат 60x90x 1/16

Папір друкарський. Друк офсетний

Гарнітура TimeNewRoman. Ум. друк.арк. 0,9

Тираж 100. Зам. № 217

Віддруковано з готових оригіналів-макетів автора

У Державному університету «Житомирська політехніка»

1005, Україна, м. Житомир, вул. Чуднівська, 103

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої
справи

ЖТ № 08 від 26.03.2004 р.